

VI. TARPTAUTINĖ TEISĖ

DIPLOMATINIS IMUNITETAS NUO VALSTYBĖS CIVILINĖS JURISDIKCIJOS IR JO ĄGYVENDINIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOJE

Doktorantas Audrius Paksas

Lietuvos teisės akademija, Teisės fakultetas, Tarptautinės teisės ir Europos Sąjungos teisės
katedra, Ateities g. 20, 2057 Vilnius
Telefonas 71 46 69
Elektroninis paštas tek@lta.lt

Pateikta 2000 m. birželio 6 d.

Parengta spausdinti 2000 m. rugpjūčio 31 d.

*Recenzavo Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės katedros doc. dr.
Dalia Foigt ir Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Civilinės teisės ir civilinio proceso teisės katedros doc. dr.
Vytautas Nekrodius*

S a n t r a u k a

Pleėiantis Lietuvos Respublikos valstybiniam santykiams su uėpsienio dalimis, daugėjant mūsø dalyje ákurtø uėpsienio ambasado ir jose dirbanøio diplomato bei kitø darbuotojø, vis aktualesnis tampa vieno iš svarbiausio diplomatinio imuniteto – imuniteto nuo priimanøios valstybės civilinės jurisdikcijos – uėptikrinimas ir taikymas praktikoje. Ėiame straipsnyje nagrinėjamas tiek diplomatinės atstovybės kaip jà ásteigusios valstybės aparato dalies (suvereno), tiek diplomatinės atstovybės darbuotojø (asmeninis) imunitetas nuo civilinės jurisdikcijos ir jo iėimty. Straipsnyje, remiantis galiojanèia tarptautine teise, siekiama pabrėžti su ðio imuniteto praktiniu ágyvendinimu susijusias bendràsias problemas, taip pat tas problemas, kurias atskleidžia uėpsienio valstybiø ir Lietuvos Respublikos diplomatinės bei teismø praktikos analizė.

Pradedant kalbėti imuniteto nuo jurisdikcijos klausimu, pirmiausia reikėtø atskleisti paèios sampratos „imunitetas nuo jurisdikcijos“ esmė. Doktrinoje ðiuo klausimu pateikiama ávairiausių samprotavimø. Pavyzdþiui, K. Sandrovsio nuomone, tai reiðkia bũklė, kai juo besinaudojantys asmenys nepatenka jokiø priimanøios valstybės ástatymuose nustatytø sankcijø galiojimo sferon [1, p. 128]. Remiantis tokiomis nuomonėmis, „imunitetà nuo jurisdikcijos“ reikėtø suprasti kaip ypatingà juo besinaudojanèio subjekto teisė bũti nepriklausomam nuo priimanøios valstybės (t.y. valstybės, kurioje ásikũrusi uėpsienio dalies diplomatinė atstovybė) valstybiniø institucijø ir teismø jurisdikcijos, prievartos priemoniø, sankcijø, numatytø ðios valstybės teisės aktuose uėp ðiø aktø papeidimà, netaikymà juo atþvilgiu.

Diplomatinės atstovybės imunitetas nuo valstybės civilinės jurisdikcijos

Dauguma diplomatinio imuniteto tarptautiniu mastu teisiðkai yra átvirtinta 1961 m. Vienoje pasiraðytoje konvencijoje „Dėl diplomatinio santykiø“ (toliau ðiame straipsnyje – Konvencija) [2]. Ėios Konvencijos 22 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad “atstovybės patalpos ...

turi imunitetą nuo kratos, rekvizicijos, arešto ir vykdomųjų veiksmų". Tačiau niekur Konvencijoje nepasakyta, kad diplomatinės atstovybės patalpos, priešingai nei jos darbuotojai, turi imunitetą nuo priimančios valstybės teismų jurisdikcijos. Tarptautinės teisės požiūriu ambasada ar kitokia diplomatinė atstovybė kaip ją ásteigusios valstybės aparato dalis yra neatskiiriama nuo šios valstybės. Visų atstovybės veikų priskyrimas atstovaujama valstybei yra tvirtai pripažintas principas [3, p. 202]. Tai reikią, kad ieðkovas, pateikdamas ieðkiną diplomatinei atstovybei, pateikia ieðkiną úpsienio valstybei. Todël ðiuo atveju, pasaulyje vis labiau ásigalint riboto valstybės suvereniteto doktrinai, aktualus tampa valstybės (jos diplomatinės atstovybės úpsienyje) veikø skirstymo á *acta jure imperii* (suverenaus pobûdþio veikos, dël kuriø taikomas valstybės imunitetas) ir *acta jure gestionis* (komercinio pobûdþio arba privatinės teisės reguliuojamos sferos veikos, dël kuriø valstybės imunitetas netaikomas) klausimas. Ðiame straipsnyje neliečiama valstybiø praktikoje ir doktrinoje itin daug diskusijø bei neaiðkumø kelianti problema dël tokio skirstymo kriterijø – tam būtina atskira iðsami analizė. Todël ðio straipsnio vienas ið tikslø – bandyti iðsiaiðkinti, ar úpsienio ðalies diplomatinės atstovybės vykdoma veikla turi imunitetą nuo valstybės, kurioje ji ásikûrusi, teismø jurisdikcijos, o jei taip – ar gali būti kokios nors iðimtys.

VFR Konstitucinis Teismas *Jurisdiction over Yugoslav Military Mission* byloje, nagrinëtoje 7-ame deðimtmetyje, suformulavo principą, jog teisine prasme ieðkovams nėra kliûeiø pareikðti ieðkiną úpsienio valstybei dël pastatø ar þemės sklypo, kuriuos úþima jos diplomatinė atstovybė, nuosavybės ar valdymo, jei tai netrukdyt normaliai vykdyti diplomatines funkcijas. Panaðiu principu iki ðiol vadovautasi ir JAV, kur galimas ieðkinys úpsienio ðalies diplomatinei atstovybei ir dël, pavyzdþiui, jos nemokamø mokeseiø úþ konkrečias suteiktas paslaugas (elektros, vandens tiekimà, ryðiø paslaugas ir pan.). Tai patvirtina, pavyzdþiui, 1993 m. svarstyta *767 Third Avenue Associates and Another v. Permanent Mission of the Republic of Zaire* byla. Ðioje byloje JAV teismas įpareigojo Zairo Nuolatinę misiją prie Jungtiniø Tautø Organizacijos sumokėti priklausančią nuomà ieðkovams (privatiems asmenims) [4, p. 130–131].

Tuo tarpu daugelyje kitø valstybiø, neatsiðvelgiant į tai, ar jø praktikoje taikomas úpsienio valstybės veiksmø skirstymas *iure imperii* ir *iure gestionis* pagrindu, laikomasi principo, kad úpsienio valstybės diplomatinė atstovybė naudojasi imunitetu nuo priimančios valstybės teismø jurisdikcijos pateikiant ieðkinius dël jos patalpø (taip pat þemės sklypà aplink jas) nuosavybės, valdymo ir naudojimo. Tokio principo pagrástumà dar sustiprina ir Konvencijos 31 straipsnio 1 dalies a punktas, kuriame įtvirtinta nuostata, jog diplomatas naudojasi imunitetu nuo priimančios valstybės civilinės ir administracinės jurisdikcijos bylose dël jo privataus nekilnojamojo turto ðios valstybės teritorijoje tuo atveju, jeigu ðis turtas yra valdomas savo valstybei atstovavimo tikslais. Todël, kaip ðiuo klausimu teigia E. Denza, būtų absurdiðka, jeigu atstovybės patalpø áregistravimas jos vadovo vardu reikðtø didesnà ðiø patalpø apsaugos laipsnà jø imuniteto nuo teisminės jurisdikcijos prasme [4, p. 130]. Galiausiai reikëtø paminėti *Sengupta v. Republic of India* bylà, kurioje Anglijos teismas diplomatinės atstovybės imunitetą nuo priimančios valstybės teismø jurisdikcijos visiðkai suabsoliutino, pripaþindamas, kad visi su ambasados veikla susiję klausimai yra *jure imperii* pobûdþio ir todël nepavaldūs vietos teismø jurisdikcijai [5, p. 82].

Minėtas principas, kad úpsienio valstybės diplomatinė atstovybė turi imunitetą nuo priimančios valstybės teismø jurisdikcijos, iðskyrus kai kurias iðimtis, yra átvirtintas ir 1972 m. pasiraðytoje Europos konvencijoje „Dël valstybės imuniteto“. Tai, kad Lietuvos Respublika nėra prisijungusi prie ðios Konvencijos, o Lietuvos Respublikos ástatymai aptariamo klausimo konkrečiai nereglamentuoja, ið dalies sukëlė painiavà, susijusią su Lietuvos Respublikos teismø nagrinėta byla pagal ieðkovo V. Stukonio ieðkiną JAV ambasadai dël neteisėto atleidimo ið darbo [6, p. 38–45].

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso [7] 479 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „pareikðti ieðkiną úpsienio valstybei, úptikrinti ieðkiną ir nukreipti iðieðkojimà á úpsienio valstybės turtà, esantà Lietuvos Respublikoje, gali būti leidþiama tiktai kompetentingø atitinkamos úpsienio valstybės institucijø sutikimu“. Ði nuostata átvirtina úpsienio valstybės imuniteto principà, tiesiogiai nenumatant *iure gestionis* principo taikymo galimybės. Nepaisant to,

Lietuvos Aukščiausioji Teismai minėtoje byloje visiškai pagrįstai konstatavo, kad valstybės imunitetas yra ne teisės pareikšti ieškinį prielaida, o bylos iš esmės nagrinėjimo teisme prielaida, kurios buvimas ar nebuvimas turi ir gali būti nustatomas tik teismui priėmus pareiškimą dėl ieškinių [6, p. 44]. Todėl, susidūręs su tokiu atveju, teisėjas turėtų priimti asmens pareiškimą dėl ieškinių ir diplomatiniais kanalais (per Užsienio reikalų ministeriją) persiųsti jį užsienio valstybės atitinkamoms institucijoms, kad būtų išsiaiškinta, ar taikytinas šiuo konkrečiu atveju valstybės imuniteto principas. Būtent tokia išvada aptariamoje byloje ir padarė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senatas savo 1998 m. gegužės 15 d. nutarime. Be to, Teismo CPK 479 straipsnio 1 dalyje atvirtintą absoliutaus imuniteto principą apibūdino kaip atgyvenusią tarybinės teisės normą, kuria Lietuvos Respublika savo praktikoje faktiškai nebesivadovauja [6, p. 42].

Nors JAV ir nėra minėtos 1972 m. Europos konvencijos „Dėl valstybės imuniteto“ dalis, jos 1976 m. priimtame įstatyme „Dėl užsienio suvereno imuniteto“ aiškiai atvirtinta riboto valstybės imuniteto doktrina. Šis įstatymas tarp kelių rūšių išimčių, kai valstybė negali remtis savo imunitetu, išvardija ir valstybės komercinės veiklos santykius. Veiklos komercinis arba privatus pobūdis nėra iš anksto teisiškai apibrėžiamas; vietoj to paėime įstatyme atvirtintas principas, kad teismai kiekvienam konkrečiam atveju turi įvertinti valstybės veiklą atsižvelgdami ne šį jos formalų tikslą, bet šį faktinį pobūdį. Todėl šio įstatymo komentare, kalbant apie valstybės *jure imperii* ir *jure gestionis* veiklos atskyrimo kriterijus, nurodoma, kad diplomatinio personalo, valstybės tarnautojų ar kariškių darbinimo santykiai pagal savo pobūdį yra viešos, suverenaus pobūdžio valstybės veikla, išskyrus atvejus, kai šias pareigas JAV teritorijoje darbinami Amerikos ar trečiosios šalies piliečiai [8, p. 584]. Iš to galima daryti išvadą, kad jeigu, pavyzdžiui, Lietuvos ambasada Vašingtone darbinotų JAV pilietį ir vėliau jis pareikštų su šiais darbo santykiais susijusį teisminį ieškinį, ne kas kitas, o būtent JAV teismams prisiimtą jurisdikciją nagrinėti šis ginčas. Faktas, kad Lietuvos Respublikos pilietis buvo priimtas dirbti šį JAV ambasadoje ir atleistas iš darbo vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbo sutarties įstatymu, ambasada mokėjo už jį socialinio draudimo mokesčius šį Lietuvos socialinio draudimo valdybos biudžetą, leidžia teigti, jog tarp ieškovo ir atsakovo (JAV valstybės) susiklostė ne valstybės tarnybos, o būtent darbo teisiniai santykiai. Taigi šioje byloje ieškovui, Lietuvos Respublikos piliečiui, Lietuvos teismams ne tik kad neturėjo daryti formalios kliūties pareikšti ieškinį, bet ir egzistavo realus pagrindas manyti, jog JAV kaip valstybė šioje byloje neturėtų remtis savo imunitetu kaip pagrindu užkirsti kelią ieškovui įgyvendinti savo teisę šį teisminę gynybą.

Kita vertus, kiekviena valstybė turi suverenią teisę pati savo teisės aktuose nustatyti, kokių mastu ji pripažįsta užsienio valstybių (taip pat ir jų diplomatinėjų atstovybių) imunitetą nuo savo teismų jurisdikcijos dėl veiklos, kurią šios valstybės vykdo jos teritorijoje, taip pat, remiantis abipusiškumo principu, atitinkamai reikalauti, kad ir kitos valstybės pripažintų jos imunitetą dėl jų teritorijose vykdomos šios valstybės veiklos. Taigi šį klausimą, manyčiau, reikėtų konkrečiau reglamentuoti ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

Asmeninis diplomatinės atstovybės darbuotojų imunitetas nuo valstybės civilinės jurisdikcijos

Šis imunitetas, atvirtintas 1961 m. Vienos konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje, apima visus klausimus, kurie gali būti sprendžiami vadovaujantis atitinkamoje priimančioje valstybėje galiojančiais civiliniais procesiniais įstatymais. Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 1 straipsniu, tai reikėtų ginčus dėl teisės, „kylančius iš civilinių, šeimos, darbo, bankroto teisinių santykių, taip pat finansų teisinių santykių, atsirandančių civilinės teisės pagrindu“. Tačiau šis imunitetas, priešingai nei baudžiamoji jurisdikcija, nėra absoliutus, nes paėios Konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje numatytos trys išimtys, kai diplomatas negali remtis savo imunitetu nuo priimančios valstybės civilinės (ir administracinės) jurisdikcijos:

1. kai diplomatu pateikiamas ieðkinys dël priimanëios valstybës teritorijoje esanëio privataus nekilnojamojo turto, iðskyrus jei diplomatas valdo j atstovaujamosios valstybës vardu atstovybës tikslais;
2. kai diplomatu pateikiamas ieðkinys dël paveldëjimo santykiø, kuriuose jis kaip privatus asmuo, o ne atstovaujamosios valstybës vardu dalyvauja kaip testamentø vykdytojas, paveldimo turto globëjas, pëdinis arba paveldëtojas;
3. kai diplomatu pateikiamas ieðkinys, susijæs su bet kokia jo vykdoma profesine ar komercine veikla priimanëioje valstybëje, nesusijusia su jo tarnybinëmis pareigomis.

Jau seniai daugumos valstybiø praktikoje ir tarptautinëje privatinëje teisëje visuotinai pripapstamas principas (*lex rei sitae*), kad visi ginëai, susijæ su atitinkamos valstybës teritorijoje esanëiu nekilnojamoju turtu, sprendþiami tos valstybës teismuose ar kitose institucijose. Kokie tai gali bûti ieðkiniai, numato paëios priimanëios valstybës teisë. Valstybiø teisë ir teismø praktika ðiuo klausimu yra gana įvairi. Anglijos apeliacinis teismas 1983 m. nagrinëtoje *Intpro Properties Ltd. v. Sauvel and others* byloje pareiðkë, jog „ieðkinys dël nekilnojamojo turto“ Anglijoje suprantamas kaip ieðkinys dël ðio turto nuosavybës ar valdymo, o ne jo paprasto naudojimo. T patį princip pakartojo Italijos kasacinis teismas 1987 m. nagrinëtoje *Largueche v. Tancredi Feni* byloje; tuo tarpu ðioje byloje, kurioje ieðkinys buvo pareikštas dël diplomatu iðnuomotø patalpø atlaisvinimo, teismas pripapino neturs jurisdikcijos [4, p. 240]. Taigi ði teismø praktika rodo, jog aptariama iðimtis lig ðiol kai kuriose šalyse yra suprantama kaip apimanti ieðkinius dël nekilnojamojo turto nuosavybës ar valdymo pripapinimo, bet ne ieðkinius dël prievoliø, kylanëiø ið to turto nuosavybës ar valdymo (pvz., dël nuompinigiø iðieðkojimo). Kita vertus, daugelio kitø valstybiø (taip pat ir Lietuvos) statymuose tokio skirstymo nëra numatyta, todël galima daryti iðvad, jog aptariama iðimtis apima visus ieðkinius, susijusius su priimanëioje valstybëje esanëio uþsienio diplomato privataus nekilnojamojo turto nuosavybe, to turto valdymu ir naudojimu.

Kyla klausimas, ar 31 straipsnio 1(a) dalies formuluotë „iðskyrus jei diplomatas valdo j atstovaujamosios valstybës vardu atstovybës tikslais“ taikoma diplomato pagrindinei (gyvenamajai) rezidencijai priimanëioje valstybëje. Kadangi nei 1961 m. Konvencijoje, nei jos komentare ðis klausimas neiðaiðkintas, valstybiø popiûris ir statymai ðiuo klausimu skiriasi. Vienos valstybës laikosi principo, kad uþsienio diplomatø pagrindinë rezidencija priklauso tam nekilnojamajam turtui, kur jie valdo savo „atstovaujamosios valstybës atstovybës tikslais“. Tuo tarpu kitos valstybës (pvz., Austrija, Kolumbija, Indija, Ðveicarija ir kt.) iðimt dël imuniteto nuo priimanëios valstybës civilinës jurisdikcijos taiko bet kokio diplomatu priklausanëio nekilnojamojo turto atþvilgiu, iðskyrus atvejus, kai diplomato vardu registruojamos diplomatinës atstovybës patalpos. Doktrinoje pastaruoju metu labiau palaikomas popiûris, kad priimanëios valstybës teismai turi teisæ vykdyti jurisdikcij bet kokio diplomatu priklausanëio ir toje valstybëje esanëio nekilnojamojo turto, taip pat ir jo rezidencijos, atþvilgiu. Ðis popiûris buvo patvirtintas ir jau minëtoje *Intpro Properties Ltd. v. Sauvel and others* byloje, kurioje Anglijos apeliacinis teismas pareiðkë, kad faktas, jog Prancûzijos vyriausybës iðsinuomotos patalpos buvo naudojamos kaip ðios alies diplomatø Anglijoje gyvenamoji rezidencija, nëra pakankamas pagrindas daryti iðvad, kad jos yra naudojamos „atstovaujamosios valstybës vardu atstovybës tikslais“; teismas taip pat pareiðkë, kad Konvencijos 30 straipsnyje numatyta privaëios diplomato rezidencijos nelieëiamybë negali uþkirsti kelio pateikti teismui ieðkin, susijusį su ðia rezidencija kaip nekilnojamoju turtu [4, p. 245]. Manytina, jog ðiuo principu turëtø vadovautis ir Lietuvos Respublikos teismai, neatsisakydami nagrinëti civiliniø bylø, kuriose sprendþiami uþsienio diplomatø privaëiø (gyvenamujø) rezidencijø klausimai (kitas klausimas, kad jgyvendinant toki jurisdikcij neturi bûti papeidþiama Konvencijos 30–31 straipsniuose garantuojama ðiø patalpø nelieëiamybë ir draudimas taikyti bet kokias vykdomąsias priemones).

Konvencijos 31 straipsnio 1(b) dalyje numatyta imuniteto nuo priimanëios valstybës civilinës jurisdikcijos iðimtis tuo atveju, kai diplomatas tampa ðioje valstybëje atsiradusiø paveldëjimo teisiniø santykiø šalimi. Ðios iðimties numatymo motyvas buvo tas, kad, atsiradus palikimui, dël jo kylanëiuose paveldëjimo santykiuose paprastai dalyvauja ne vienas, o bent keli suinteresuoti asmenys; todël bûtø nelogiðka, kad vien tas faktas, jog viena ið ðiø santy-

kių šalių naudojasi diplomatinio imunitetu nuo civilinės jurisdikcijos, taptø pagrindu ginèus dël paveldëjimo santykiø nagrinëti ne palikimo atsiradimo vietos valstybës teismuose. Kaip ir prieš tai aptartos iðimties dël nekilnojamojo turto atveju, taisyklë, jog ginèus dël nekilnojamojo turto paveldëjimo sprendžia ðio turto buvimo valstybës teismai pagal ðios valstybës ástatymus, yra visuotinai pripapástama tarptautinës privatinës teisës norma.

Ðioje dalyje numatyta formuluotë, kad aptariama imuniteto iðimtis netaikoma, jeigu diplomatas paveldëjimo santykiuose dalyvauja ne „kaip privatus asmuo, o atstovaujamosios valstybës vardu“, apima tokius atvejus, kai, pavyzdþiui, asmuo po mirties savo turtà skiria kitai (savo pilietybës ir pan.) valstybei, joje gyvenanëiam asmeniui ar ásikûrusiai organizacijai arba tiesiog nëra kitø ápëdiniø nei pagal ástatymà, nei pagal testamentà (Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse numatyta, kad tokiu ir kai kuriais kitais atvejais Lietuvos Respublikos pilieëio turtas pereina Lietuvos valstybei), o ðiai valstybei atstovaujanëiam diplomatui tenka pareiga tvarkyti su tokiu paveldëjimu susijusius reikalus.

Konvencijos 31 straipsnio 1(c) dalyje numatyta imuniteto iðimtis tuo atveju, kai uþsienio diplomatas priimanëioje valstybëje vykdo profesinæ ar komercinæ veiklà, nesusijusią su jo tarnybinëmis pareigomis. Ðis principas siejasi su Konvencijos 42 straipsnyje átvirtinta nuostata, kad „diplomatas, siekdamas asmeninës naudos, negali uþsiimti priimanëioje valstybëje privaëia profesine arba komercine veikla“. Ið ðio straipsnio darytinios bent trys iðvados: pirma, tai tampa tarsi pagrindu 31 straipsnyje numatytai imuniteto iðimëiai, nes diplomatas, paþeidæs 42 straipsnyje átvirtintà draudimà, tuo labiau netenka pagrindo apeliuoti á savo privilegijuotà statusà; antra, þodþiai „siekdamas asmeninës naudos“ leidþia teigti, jog ðis draudimas neapima tokios diplomato veiklos priimanëioje valstybëje kaip literatûros, meno kûrinio kûrimas, mokslinis ar pedagoginis darbas, jei ðios veiklos (kuri gali bûti ir mokama) pagrindinis tikslas nëra asmeninës naudos siekimas; ir treëia, ðis draudimas netaikomas diplomato ðeimos nariams, administracinio–techninio, aptarnaujanëio personalo nariams bei jø ðeimø nariams, nors Konvencijos 31 straipsnio 1(c) dalyje numatyta imuniteto iðimtis jø komercinës ar profesinës veiklos atþvilgiu taikoma lygiai taip pat kaip ir diplomatams (tai lieëia, aiðku, tik tuos iðvardytus asmenis, kurie apskritai turi teisæ á imunitetà nuo priimanëios valstybës civilinės jurisdikcijos). „Profesinë ar komercinë veikla“, numatyta 31 straipsnio 1(c) dalyje, neabejotinai apima ir tuos atvejus, kai minëti asmenys ásidarbina priimanëioje valstybëje samdos pagrindais (pagal darbo, rangos sutartis ir pan.) uþ atlyginimà.

Kaip minëjau, Konvencijos 42 straipsnyje átvirtintas draudimas uþsiimti profesine ar komercine veikla netaikomas diplomato ðeimos nariams, administracinio–techninio, aptarnaujanëio personalo nariams bei jø ðeimø nariams; taëiau praktikoje tokia veikla dažniausiai uþsiima tik diplomatinio atstovybiø darbuotojø ðeimø nariai, nes uþsiimti tokia veikla patiems atstovybiø darbuotojams (ne tik diplomatams) paprastai draudþia jø atstovaujamosios valstybës ástatymai. Todël aktualiausias ðia prasme yra diplomatinio atstovybiø darbuotojø ðeimos nariø ásidarbinimas priimanëioje valstybëje; ðiuo klausimu kai kurios valstybës netgi specialiai numato ðià jø teisæ (privilegijà) savo teisës aktuose ar dviðaliuose susitarimuose. Tokiø dviðaliø susitarimø praktika yra gana paplitusi, siekiant palengvinti minëtiems asmenims susirasti darbà, nes tai gali bûti problemiška dël kultûrinio, politinio ar teisinio priesëio. Ðiuose susitarimuose paprastai átvirtinamas abipusiðkumo principas dël susitarianëio valstybiø atstovybiø darbuotojø ðeimos nariø ásidarbinimo galimybiø viena kitos teritorijoje, pakartojamas imuniteto nuo priimanëios valstybës civilinės ir administracinës jurisdikcijos netaikymo principas ginëuose, kurie gali kilti ið minëtø asmenø darbo teisinio santykiø toje valstybëje ir pan.

Kyla klausimas, ar Konvencijos 42 straipsnyje átvirtintas draudimas diplomatomis ne-reiðkia, jog 31 straipsnio 1(c) dalis diplomatø profesinës ar komercinës veiklos atþvilgiu praktiðkai tampa beprasmë. Taëiau teoriðkai ámanomos kelios situacijos, kai diplomatas gali uþsiimti privaëia profesine ar komercine veikla priimanëioje valstybëje (be jau minëtø kûrybinës, pedagoginës ir mokslinës veiklos):

1. valstybës tarpusavio susitarimu leidþia tokià veiklà diplomatomis abipusiðkumo pagrindu viena kitos teritorijoje;
2. tokià uþsienio diplomatø veiklà leidþia priimanëios valstybës ástatymai;

3. užsienio diplomatas vykdo tokią veiklą savavališkai, pažeisdamas Konvencijos 42 straipsnį.

Aptariama iðimtis taikytina tik tæstinei komercinei ar profesinei veiklai, bet ne pavieniai aktams, kurie pagal savo pobūdį irgi gali būti laikomi komerciniais. JAV apeliacinio teismo 1996 m. nagrinëtoje *Tabion v. Mufti* byloje Valstybës departamentas pareiðkë, kad 31 straipsnio 1(c) dalyje numatyta „komercinë veikla“ neapima sutartinio santykiø dël prekiø ir paslaugø, reikalingø diplomato ir jo ðeimos kasdieniam gyvenimui priimanioje valstybëje, pirkimo, nuomos ir pan. [4, p. 250]. Kita vertus, „tæstine komercinë veikla“ reikëtø laikyti ir priimanios valstybës ástatymais reguliuojamas verslo investicijas (pvz., ámoniø, jø akcijø, obligacijø pirkimas ir kt.), paskolas uþ palûkanas, neatsiþvelgiant á tai, kad tokios investicijos ar paskolos gali būti forminamos vieninteliu sandoriu.

Ið 31 straipsnio 1(c) dalies formuluotës darytina iðvada, kad jeigu diplomatas ar atstovybës administracinio–techninio bei aptarnaujaniojo personalo narys uþsiima profesine ar komercinë veikla, vykdydamas savo tarnybinës pareigas, jis iðsaugo imunitetà nuo priimanios valstybës civilinës jurisdikcijos. Nors ligðiolinë teismø praktika ir literatûra nepateikia aiðkaus atsakymo, kokià komercinë veiklà, susijusią su tarnybinėmis jø pareigomis, minëti asmenys galëtø vykdyti, bent teoriðkai tokia situacija yra ámanoma. Pavyzdžiui, JAV yra pareiðkusi, kad užsienio diplomatinio atstovybiø vykdoma informacinë funkcija, pasireiðkianti knygø, kitokiø periodiniø leidiniø platinimu, turizmo priimanioje valstybëje organizavimu, negali būti paverstas pelnà duodančiu verslu [9, p. 418]. Ðiuo atveju reikëtø remtis visø pirma 1961 m. Konvencijos 3 straipsniu (jame iðvardytos bendros atstovybës funkcijos), apibrëžiančiu minëtø asmenø funkcijas, taip pat atstovaujamosios valstybës teisës aktais, atstovybës vidaus darbo taisyklėmis, atskiro darbuotojø pareiginėmis instrukcijomis ir kt. Jeigu kiltø neaiðkumø arba ginëtø dël to, ar tam tikra asmens, besinaudojanio imunitetu nuo priimanios valstybës civilinës jurisdikcijos, veikla áeina ar neáeina á jo tarnybinës pareigas, ðis klausimas turëtø būti iðspræstas konsultacijomis ir susitarimu tarp priimanios bei atstovaujamosios valstybiø ágaliotø institucijø.

Dël Konvencijos 31 straipsnio 1(c) dalies iðimties netaikymo profesinei ar komercinei veiklai, kuri nėra susijusi su asmens tarnybinėmis pareigomis, kyla dar viena problema. Ði Konvencijos nuostata ið esmës átvirtina absoliutaus imuniteto principà dël atstovaujamosios valstybës vykdomos komercinës veiklos priimanioje valstybëje (*acta jure imperii* principas), nes asmenys, kuriems ði „iðimtis ið iðimties“ taikoma, ðiuo atveju veikia ne savarankiðkai ir privaèiai, o kaip diplomatinës atstovybës darbuotojai. Taigi jø veikla ðiuo atveju laikytina paèios atstovaujamosios valstybës veikla, dël ko priimanios valstybës jurisdikcija jø vykdomos veiklos atþvilgiu pagal Konvencijà ir nenumatyta. Taèiau vis daugiau pasaulio valstybiø, kuriose iðplëtota teisinë sistema, dabartiniu metu laikosi *acta jure gestionis* principo, pagal kurà valstybë nesinaudoja suvereno imunitetu uþsiimant komercinë veikla, o valstybës turtui, kurà ji naudoja komerciniais tikslais, netaikomas imunitetas nuo galimø vykdomøjø veiksmø; ðis principas dabar tapo tvirtai pripapintas valstybiø ástatymuose, gausioje teismø praktikoje, dviðaliuose valstybiø susitarimuose ir dviejose daugiaðalëse konvencijose (1926 m. Briuselio konvencijoje „Dël kai kuriø taisykliø, reglamentuojanèiø valstybinio laivø imunitetà, suvienodinimo“ bei jau minëtoje 1972 m. Europos konvencijoje „Dël valstybës imuniteto“) [10, p. 307]. Todël Konvencijos 31 straipsnio 1(c) dalies nuostata, mano nuomone, tam tikrais atvejais gali varþyti *jure gestionis* principo taikymo galimybes, jeigu juo vadovaujasi priimanioji valstybë. Be to, kartais skirtumas tarp diplomato asmeninio imuniteto ir jo atstovaujamosios valstybës imuniteto nuo priimanios valstybës jurisdikcijos yra toks neaiðkus, jog atsakymas į klausimą, ar priimanios valstybës teismas turi jurisdikcijà konkreèioje byloje, priklauso vien tik nuo ieðkinio formos [11, p. 145].

Galiausiai reikëtø paminëti dar vienà atvejà, kai aptariamas imunitetas nuo civilinës jurisdikcijos nėra taikomas. Remiantis Konvencijos 32 straipsnio 3 dalimi, tuo atveju, kai imunitetu nuo priimanios valstybës jurisdikcijos besinaudojantis asmuo inicijuoja (pvz., pateikdamas civilinà ieðkinà) teisminà procesà, jis automatiðkai praranda teisæ remtis savo imunitetu nuo bet kokiø galimø priedã jà nukreiptø priedieðkiniø, tiesiogiai susijusio su jo pagrindiniu ieðkiniu. Ið esmës tai galima laikyti viena ið imuniteto atsisakymo formø (kartu su

32 str. 1 d. numatyta galimybė atstovaujamajai valstybei atsisakyti imuniteto nuo užsienio valstybės jurisdikcijos savo diplomatų bei kitų šiuo imunitetu besinaudojanėms asmenims (atpvilgiu).

Atskirai reikėtų aptarti diplomatų imuniteto ryšį su draudimo teisiniais santykiais. Praktika rodo, jog didžiausia dalis draudimo klausimų yra susiję su žalos, padarytos diplomatomis vairuojant transporto priemones priimančioje valstybėje, atlyginimu. Jungtinės Karalystės teismų praktika šiuo klausimu aiškiai atvirkščiai principą, kad draudėjai (draudimo bendrovės) ginėuose dėl žalos atlyginimo negali remtis savo klientų – užsienio diplomatų – imunitetu ir atsisakyti atlyginti diplomatų padarytą žalą tretiesiems asmenims, jeigu nustatyta, jog žala padaryta būtent dėl jų kaltės. Šios šalies draudimo įstatymai nustato, kad visų užsienio diplomatinėms atstovybėms ir diplomatų transporto priemonėms civilinės atsakomybės draudimas yra privalomas, taip užkertant kelią galimiems atvejams, kai nukentėjęs asmuo nebegalėtų pareikšti ieškinių teisme, jeigu žala padaryta užsienio diplomatomis imtų remtis savo imunitetu, o jo atstovaujama valstybė atmettų prašymą atsisakyti savo diplomato imuniteto. JAV 1978 m. priimtame įstatyme taip pat reikalaujama, kad užsienio diplomatinėms atstovybėms, diplomatai bei jų šeimos nariai draustųsi savo civilinę atsakomybę; beje, šis reikalavimas taikomas ne tik jų vairuojamoms sausumos motorinėms transporto priemonėms, bet ir laivams bei lėktuvams. Pateikti draudimo papymėjimą yra būtina išduodant diplomatinis numerius bei atleidžiant nuo minėtų transporto priemonių registravimo mokesčių. Kaip ir Jungtinėje Karalystėje, šis įstatymas draudžia draudėjams mėginti išvengti pareigos atlyginti tretiesiems asmenims padarytą žalą remiantis apdraustojo imunitetu. Privalomas užsienio diplomatinėms atstovybėms ir diplomatų automobilių civilinės atsakomybės draudimas egzistuoja ir daugumoje kitų išsivysčiusių valstybių (taip pat ir daugumoje pokomunistinių Rytų Europos šalių). Tai leidžia žalą patyrusiems asmenims pareikšti ieškinius tiesiogiai draudimo bendrovėms. Belgijos praktika gerai iliustruoja šios šalies teismų 1970 m. nagrinėta *Bonne and Company X v. Company Y* byla, kurioje ieškovo pareiškė ieškinių draudimo bendrovei dėl žalos, padarytos Madagaskaro ambasadai priklausiusiu automobiliu, atlyginimo. Šioje byloje teismas pareiškė, kad draudimo bendrovė, sutikdama drausti ambasados automobilį, automatiškai atsisakė teisės remtis savo klientų imunitetu nuo reikalavimų atlyginti žalą [4, p. 235].

Lietuvos Respublikos teisės aktuose nėra numatytas privalomas vairuotojų civilinės atsakomybės draudimas, nors apie tai jau ilgokai kalbama, parengtas ir Vyriausybės aprobuotas įstatymo projektas. Manoma, jog tai padaryti artimiausiu metu yra būtina, bent jau įvesti diplomatų bei kitų aptariamam imunitetu besinaudojanėms asmenims vairuojamų transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimą. Tai kol kas būtų pats veiksmingiausias būdas išvengti galimų nemalonių konfliktų ir ginčų, susijusių su autoavarijomis, kurių vienas iš dalyvių – vairuotojas, turintis teisę šią imunitetą.

Tačiau privalomas reikalavimas dėl diplomatinėms automobilių vairuotojų civilinės atsakomybės draudimo neišsprendžia visų su tuo susijusių problemų. Pavyzdžiui, jei avarijoje dalyvavęs diplomatas teigia, kad nelaimė įvyko ne dėl jo, o dėl paties nukentėjusiojo asmens kaltės, kas kaltas, gali nustatyti tik priimančios valstybės teismas. Draudimo bendrovė savo ruožtu neprivalo atlyginti nukentėjusiajam žalą, kol teismine tvarka nenustatyta, kas yra kaltas. Taigi diplomatas šioje situacijoje gali remtis savo imunitetu nuo priimančios valstybės teismų jurisdikcijos ir atsisakyti perduoti minėtą ginčą spręsti teismui, nes šis atvejis nepatenka tarp Konvencijos 31 straipsnyje išvardytų trijų imuniteto nuo jurisdikcijos išimčių. Šiuo atveju nukentėjusiam asmeniui beliktų vienintelė galimybė – jo pilietybės ar nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės prašymas, kad diplomato ar kito aptariamam imunitetu besinaudojančio asmens atstovaujamoji valstybė atsisakytų imuniteto jo atpvilgiu.

Be diplomatų, t.y. diplomatinis rangus turinčių pareigūnų, imunitetu nuo priimančios valstybės civilinės jurisdikcijos naudojasi ir kai kurie kitų kategorijų asmenys, vienaip ar kitaip susiję su užsienio diplomatinėmis atstovybėmis toje valstybėje. Visų pirma tai diplomato šeimos nariai, kurie gyvena kartu su juo priimančioje valstybėje ir kurie nėra šios valstybės piliečiai. Šie asmenys naudojami aptariamam imunitetu kaip ir diplomatai. Jiems galioja ir aptartos

iðimtys, kai imunitetas netaikomas. Be to, remiantis Konvencijos 37–38 straipsniais, ðis imunitetas siauresne apimtimi taikomas dar trims asmenø kategorijoms:

1. Diplomatinës atstovybës administracinio–techninio personalo nariai (sekretorës, ryðiø, kompiuteriø specialistai, archyvo darbuotojai ir kt.) ir kartu gyvenantys jø ðeimø nariai, jeigu ðie asmenys nėra priimanëios valstybës pilieèiai arba nuolatiniai gyventojai, naudojami imunitetu nuo priimanëios valstybës civilinës jurisdikcijos tik dėl savo veiksmø, kuriuos jie atliko eidami tuo metu savo tarnybines pareigas diplomatinëje atstovybëje. Papymëtina, kad ði formuluoëtë iðreiðkia maþesnà imuniteto apribojimà nei tas, kuris pagal Konvencijos 38 straipsnà taikomas diplomatui, kuris yra priimanëios valstybës pilietis arba nuolatinis gyventojas: „... naudojami tik imunitetu nuo jurisdikcijos ir nelieèiamybe up oficialius veiksmus, atliktus vykdant savo funkcijas“; administracinio–techninio personalo narys naudojami imunitetu dėl bet kokios su tarnybinëmis pareigomis susijusios veiklos, atliekamos darbo metu, tuo tarpu antruoju atveju imunitetas apima tik veiksmus, atliktus atstovaujamosios valstybës vardu [12, p. 176]. Kas yra administracinio–techninio personalo nario tarnybinës pareigos, nustatyti turëtø pati atstovaujamoji valstybë (jos Upsienio reikalø ministerija, atstovybës vadovas ir pan.).

2. Diplomatinës atstovybës aptarnaujanëiojo personalo nariai (vairuotojai, virëjai, sodininkai, valytojai, durininkai ir kt.), jeigu jie nėra priimanëios valstybës pilieèiai arba nuolatiniai gyventojai, naudojami imunitetu nuo civilinës jurisdikcijos iðimtinai tik dėl veiksmø, kuriuos atliko eidami savo tarnybines pareigas. Atsakymui á klausimà, kas áeina á asmens tarnybines pareigas, reikðminga yra Briuselio Apeliacinio teismo 1977 m. nagrinëta *Ministere Public and Republic of Mali v. Keita* byla, kurioje, be kita ko, teismas pripaþino, jog aptarnaujanëiojo personalo nariø imunitetas nuo jurisdikcijos apima tik tas veikas, kurios yra tø asmenø tarnybiniø pareigø atlikimo natûralus rezultatas arba yra ávykdytos faktiðkai atliekant ðias pareigas [4, p. 337]. Taigi ðios kategorijos darbuotojø imunitetas nuo civilinës jurisdikcijos ið esmës yra toks pat kaip atstovybës administracinio–techninio personalo nariø imunitetas. Skirtumas tik tas, kad Konvencijoje nėra minimi aptarnaujanëiojo personalo ðeimø nariai. Taèiau taikant imunitetà nuo civilinës jurisdikcijos tai neturi jokios reikðmës, kadangi diplomatinës atstovybës darbuotojø ðeimø nariai jokiø tarnybiniø pareigø, susijusio su atstovybe, paprastai nevykdo.

3. Valstybëje ásikûrusioje upsienio diplomatinëje atstovybëje dirbantis diplomatas, esantis ðios valstybës pilietis ar nuolatinis gyventojas, naudojami imunitetu nuo jos civilinës jurisdikcijos tik dėl oficialiø veiksmø, atliktø vykdant savo funkcijas; „oficialiais veiksmais“ ðiuo atveju laikytini ne visi su asmens tarnybinëmis pareigomis susijæ veiksmai, o tik tie, kurie atliekami atstovaujamosios valstybës vardu ir jos paliepimu. Dël to, pavyzdþiui, J. Salmonas daro iðvadà, kad tokiø diplomatø imunitetas faktiðkai yra ne kas kita, o atstovaujamosios valstybës imunitetas [13, p. 420].

Lietuvoje upsienio diplomatø bei kitø diplomatinës atstovybës personalo nariø imuniteto nuo Lietuvos Respublikos civilinës jurisdikcijos klausimas reglamentuojamas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dël upsienio valstybiø diplomatinio atstovybiø Lietuvos Respublikoje statuso“ [14] 9 straipsnio 2–5 dalyse:

„Diplomatai, jei jie nėra Lietuvos Respublikos pilieèiai, naudojami imunitetu nuo Lietuvos Respublikos ... civilinës ir administracinës atsakomybës.

Diplomatai naudojami imunitetu nuo civilinës jurisdikcijos, iðskyrus atvejus, kai jie stoja á civilinius teisinius santykius kaip privatûs asmenys.

Administracinio bei techninio personalo darbuotojai ir jø ðeimos nariai, jeigu jie nėra Lietuvos Respublikos pilieèiai, abipusiðkai naudojami privilegijomis ir imunitetais, iðskyrus atvejus, kai imunitetas nuo civilinës ir administracinës atsakomybës yra taikomas tik veiksams, atliktiems vykdant tarnybines pareigas.

Aptarnaujanëio personalo nariai, jeigu jie nėra Lietuvos Respublikos pilieèiai, taip pat diplomatai, kurie yra Lietuvos Respublikos pilieèiai, imunitetu naudojami tik dėl veiksmø, atliktø vykdant tarnybines pareigas, jeigu kitaip nėra susitarta“.

Tokia pat nuostata átvirtinta ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 479 straipsnio 2 dalyje, kurioje skelbiama:

„Upsienio diplomatai ir kiti asmenys, nurodyti Lietuvos Respublikos ástatymuose ir tarptautinëse sutartyse, naudojami imunitetu nuo civilinës jurisdikcijos, iðskyrus atvejus, kai jie tampa civiliniø teisiniø santykiø subjektais kaip privatûs asmenys“.

Manymà, jog minëtojo įstatymo bei Civilinio proceso kodekso 479 straipsnio 2 dalies formuluotë, kad diplomatai ir kiti asmenys „naudojami imunitetu nuo civilinës jurisdikcijos, iðskyrus atvejus, kai jie tampa civiliniø teisiniø santykiø subjektais kaip privatûs asmenys“, netiksliai atskleidžia Konvencijos 31 straipsnio 1 dalies ir joje numatytø trijø iðimëiø dël imuniteto netaikymo esmæ; pavyzdþiui, ið tokios formuluotës bûtø galima daryti iðvadà, kad uppsienio diplomatas gali bûti patrauktas kaip civilinis atsakovas dël þalos, kurià padarë vairuodamas automobilà tiek darbo, tiek ne darbo metu, atlyginimo. Tuo tarpu Konvencijoje átvirtintos iðimtys dël imuniteto netaikymo tokio atvejo nenumato, ir todël asmuo formaliai turi teisę remtis savo imunitetu pagal Konvencijà. Be to, remiantis minëta formuluote, gali kilti ginëas dël to, ar uppsienio diplomatinës atstovybës darbuotojas konkreèiu atveju veiks kaip privatus asmuo, ar kaip pareigûnas.

Iðvados

Apibendrinant iðdëstytas mintis, galima padaryti tokias iðvadas:

1. Lietuvos Respublika turëtø prisijungti prie 1972 m. Europos konvencijos „Dël valstybës imuniteto“. Taip pat turëtø bûti pakeistas Civilinio proceso kodekso 479 straipsnis, kad Lietuvos teisinëje sistemoje bûtø átvirtintas uppsienio valstybiø *iure imperii* ir *iure gestionis* veiklos Lietuvos Respublikos teritorijoje atskyrimas, atsipvelgiant á tarptautinëje teisëje ir uppsienio valstybiø ástatymuose bei teismø praktikoje suformuluotus kriterijus, ir kartu išspręstas klausimas dël Lietuvos teismø jurisdikcijos nagrinëti ieðkinius, kai atsakovas yra užsienio valstybës diplomatinë atstovybë.

2. Lietuvos Respublikos ástatymuose turëtø bûti konkreèiai nustatyta, kad Lietuvos teismai turi teisæ nagrinëti civilines bylas dël uppsienio diplomatø (išskyrus diplomatinës atstovybës vadovà), atstovybiø administracinio–techninio aptarnaujanèiojo personalo nariø gyvenamøjø patalpø bendra tvarka, jeigu šios patalpos nėra įsigytos (nuosavybës, nuomos teise) šiø asmenø atstovaujamos valstybës (diplomatinës atstovybës) vardu.

3. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse ir įstatyme „Dël uppsienio valstybiø diplomatinio atstovybiø Lietuvos Respublikoje statuso“ turëtø bûti tiksliau suformuluotos iðimtys, kada diplomatai bei kiti imunitetu nuo civilinës jurisdikcijos besinaudojantys asmenys negali remtis ðiuo imunitetu.

4. Lietuvos Respublikos teisës aktuose turi bûti nustatytas reikalavimas dël vairuotojø, turinëiø teisæ remtis diplomatinio imunitetu nuo Lietuvos Respublikos civilinës jurisdikcijos, privalomo civilinës atsakomybës draudimo. Tai turëtø bûti numatyta arba bendrame įstatyme dël civilinës atsakomybës draudimo (jei toks įstatymas apskritai priimtas), arba kitame šiuo metu galiojanèiame įstatyme (pvz., Draudimo įstatyme).

LITERATÛRA

1. **Сандровский К. К.** Право внешних отношений. – Киев, 1986.
2. **Vienna** Convention on Diplomatic Relations // United Nations Treaty Series. Vol. 500. – New York, United Nations, 1965.
3. **Dembinski L.** The Modern law of diplomacy. – Dordrecht, 1990.
4. **Denza E.** Diplomatic law: a commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations. 2nd ed. – Oxford University Press, 1998.
5. **Higgins R.** Problems and process. International law and how we use it. – Oxford University Press, 1994.
6. **Lietuvos** Aukðëiausiojo Teismo nutarimas Nr. 5 // Teismø praktika. Nr. 9.
7. **Lietuvos Respublikos** civilinio proceso kodeksas. Oficialus tekstas su pakeitimais ir papildymais. – V., 2000.

8. **Barry E. Carter, Phillip R. Trimble.** International Law. Little, Brown and Company Ltd. 1991.
9. **Murty B. S.** The international law of diplomacy. Martinus Nijhoff Publishers, New Haven Press, 1989.
10. **Harris D. J.** Cases and materials on international law. 5th ed. Sweet & Maxwell. – London, 1998.
11. **Sen B.** A Diplomat's handbook of international law and practice. 3rd rev. ed. Martinus Nijhoff Publishers, 1988.
12. **Satow E. M.** A guide to diplomatic practice. 6th ed. – London: Longmans, Green, 1988.
13. **Salmon J. A.** Manuel de droit diplomatique. – Bruxelles: Bruylant, 1994.
14. **Lietuvos Respublikos** Aukščiausiosios Tarybos ir Vyriausybės žinioms. 1991. Nr. 29.
15. **McClanahan G. V.** Diplomatic immunity – principles, practices, problems. – Washington, 1989.

Diplomatic Immunity from Civil Jurisdiction of the Receiving State and its Implementation in the Republic of Lithuania

A. Paksas

Doctoral Candidate of Law Academy of Lithuania

SUMMARY

*The article deals with the questions concerning the immunity from civil jurisdiction of the receiving state that under international and national law is accorded to foreign diplomatic missions as a part of the sending state, as well as to certain categories of personnel of diplomatic missions and members of their families in the Republic of Lithuania. The main focus in the article is the analysis of exceptions to this immunity based on the restrictive doctrine of immunity of the state (distinction between **acta jure imperii** and **acta jure gestionis**), as well as on article 31 of the 1961 Vienna Convention on Diplomatic Relations. The problems regarding implementation and ensuring of this immunity revealed by diplomatic and judicial practice of the Republic of Lithuania and other states are discussed as well.*

Finally the recommendations are given on the ways to improve legal framework existing in the Republic of Lithuania on the issue in question with a view to make Lithuanian legislation fully in line with Vienna Convention on Diplomatic Relations and current trends in modern law, as well as to prevent potential uncertainties when the question of jurisdiction of the Republic of Lithuania over foreign diplomatic missions and their employees arises in practice in the field of civil law.